

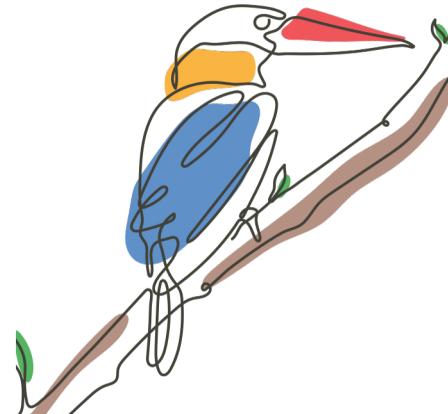
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Konak

POLİTİKA ÖNERİSİ

Yerel ve Sürdürülebilir
Gıda Erişiminin Sınırlı
Olması

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması

Yönetici Özeti

Bu politika belgesi, Konak Genç İklim Forumu kapsamında gençlerin gündeme taşıdığı “Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması” sorununa dikkat çekmektedir. Kentleşme ve market odaklı gıda zincirleri nedeniyle küçük üreticilerin desteklenmemesi, sağlıklı ve adil gıdaya erişimde yaşanan eşitsizlikler ile doğayla uyumlu üretim yöntemlerinin yaygınlaşmaması gençler tarafından öncelikli sorun alanları arasında gösterilmiştir.

Forum sürecinde gençler, yerel yönetimlerin sadece tüketim odaklı değil, üretimi güçlendiren ve toplumun her kesimini kapsayan bir gıda politikasına yönelik gerekliliğini ifade etmiştir. Yerel tohumların korunması, doğayla dost üretim yapan çiftçilerin desteklenmesi, gıda topluluklarının oluşturulması ve kent tarımının teşvik edilmesi önerilen başlıca çözüm yolları arasındadır.

Ayrıca gençler, kamusal alanlarda yerel üretme dayalı gıda pazarlarının artırılmasını, okul ve yurt yemekhanelerinde sağlıklı ve yerli ürünlerin kullanılmasını, israfı önlemeye yönelik bilinçlendirme çalışmalarının yaygınlaştırılmasını talep etmektedir. Gıda hakkı çerçevesinde yürütülecek sosyal destek programlarının da özellikle kırılgan grupların beslenme güvenliğini sağlamada kritik rol oynayacağı vurgulanmaktadır.

Bu belge, gençlerin önerilerini dikkate alarak, Konak Belediyesi başta olmak üzere tüm yerel yönetimlerin kapsayıcı, dirençli ve sürdürülebilir bir gıda sistemine geçişte nasıl adımlar atabileceğine dair somut öneriler sunmaktadır. Gıda krizine karşı dayanıklı bir gelecek inşa edebilmek için gençlerin bilgi, fikir ve enerjisinden yararlanılmalı; onların sesi yerel politikalarda daha fazla karşılık bulmalıdır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması

Giriş

Avrupa Birliği tarafından finanse edilen, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından uygulanan Sivil Katılım Projesi kapsamında hibe desteği alan, Konak Belediyesi paydaşlığında Sosyal İklim Derneği yürütücülüğündeki “Youth Act4Climate – İklim İçin Gençlik Hareketi” kapsamında 8 Nisan'da düzenlenen Konak Genç İklim Forumu'na katılan gençler, forum süresince Konak ilçesindeki “Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması ” sorununa ilişkin görüş ve çözüm önerilerini paylaşımıştır.

Forumun “Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişimin Güçlüğü” başlıklı oturumunda, Konak ilçesinin farklı mahallelerinden gelen lise, üniversite öğrencileri ve genç çalışanlar, kente yaşanan gıda krizinin yalnızca bireysel bir mesele olarak değil, sosyal adalet, çevresel sürdürülebilirlik ve halk sağlığı bağlamında ele alınması gereken çok yönlü bir sorun olduğunu vurgulamıştır. Gençler, günümüzde giderek yaygınlaşan endüstriyel gıda zincirleri karşısında küçük ve yerel üreticilerin marjinalleştiğini, bu nedenle doğal ve ekolojik produktlere erişimin kısıtlandığını ifade etmiştir. Bu durumun, özellikle ekonomik olarak dezavantajlı kesimler için gıda erişimde ciddi eşitsizliklere yol açtığı ve sağlıklı beslenmenin sınıfsal bir ayrıcalığa dönüşmeye olduğu yönünde ortak bir kaygı dile getirilmiştir.

Katılımcılar, mevsiminde üretilen, kimyasal kullanımının düşük olduğu yerel ve sürdürülebilir gıdaların; yalnızca bireysel tercihler açısından değil, aynı zamanda toplum sağlığının korunması, çevresel kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve yerel ekonomilerin desteklenmesi açısından da stratejik önemde olduğunu vurgulamıştır. Ancak kent çevresindeki tarım alanlarının giderek imara açılması, üreticilerin yeterince desteklenmemesi, lojistik zincirlerdeki maliyetlerin yüksekliği ve gıda fiyatlarının artışı, bu tür ürünlerin hem ekonomik hem de mekânsal erişimini ciddi biçimde sınırlamaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması

Özellikle kamusal alanlarda (belediye yemekhaneleri, okul ve yurt kantinleri, öğrenci restoranları gibi) sağıksız, işlenmiş ve düşük besin değerine sahip gıdaların yaygınlığı da, gençlerin gıda hakkına adil bir biçimde ulaşmasını engellemektedir. Forumda dile getirilen bir diğer önemli sorunda, mevcut tüketim kültürünün gıda israfını artırması ve geri dönüşüm sistemlerinin yetersizliği nedeniyle bu israfın çoğunlukla çöpe gitmesidir. Gençler, bu durumu çevresel ve etik bir kriz olarak değerlendirmekte, israfın önlenmesine yönelik sistematik çözümler üretilmesi gerektiğini savunmaktadır. Ayrıca, yerel üretimin büyük ölçüde dışa bağımlı bir hâle gelmiş olması, gıda egemenliği ilkesine aykırı bir yapının giderek kurumsallaştığını göstermektedir.

Bu bağlamda gençler, Konak Belediyesi başta olmak üzere tüm yerel yönetimlerin, sadece tüketici davranışlarına yön vermekle kalmayıp; üretim, dağıtım, eğitim ve kamu politikaları boyutlarında da dönüşüm sağlayacak bütüncül gıda politikaları geliştirmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Forum sonunda oluşturulan çözüm önerileri, yalnızca birer talep değil, aynı zamanda gençlerin aktif yurtaşlık sorumluluğuyla oluşturduğu stratejik eylem planlarının bir yansımasıdır.

SOSYAL
RİSİK

KONAK
BELEDİYESİ

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması

Bu Konu Gençler İçin Neden Önemli?

Gıdaya erişim, yalnızca biyolojik bir ihtiyaç değil; aynı zamanda sosyal adalet, çevresel sürdürülebilirlik ve ekonomik eşitlik bağlamında değerlendirilen çok boyutlu bir toplumsal meseledir. Özellikle genç nüfus açısından, yerel ve sürdürülebilir gıda sistemlerine erişim, hem günümüz koşulları hem de gelecekteki yaşam biçimlerini doğrudan etkileyen kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, gençlerin gıda sistemlerine ilişkin farkındalık düzeyinin yükselmesi ve bu alanda özneleşmeleri, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle doğrudan ilişkilidir.

Küresel ölçekte etkisini artırarak südüren iklim değişikliği, mevcut gıda üretim ve tüketim modellerinin yeniden değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Yoğun kimyasal girdilere dayalı endüstriyel tarım uygulamaları, biyoçeşitliliğin azalmasına, toprak ve su kaynaklarının tükenmesine ve ekosistemlerin bozulmasına neden olmaktadır. Ayrıca uzun mesafeli gıda tedarik zincirleri, sera gazı emisyonlarını artırarak çevresel sürdürülebilirlik açısından ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu çerçevede, genç kuşaklar yalnızca tüketici konumunda değil, aynı zamanda ekolojik açıdan sorumlu bireyler olarak daha adil ve doğayla uyumlu bir gıda sisteminin savunucusu hâline gelmektedir.

Kentleşme hız kazanmasıyla birlikte özellikle kentsel alanlarda yaşayan genç bireyler için sağlıklı, yerel ve ekonomik olarak erişilebilir gıdaya ulaşmak giderek güçleşmektedir. Organik ve sürdürülebilir gıda ürünlerinin çoğu zaman yüksek fiyatlarla sunulması, bu ürünlerin belirli sosyoekonomik grupların tekelinde tutmakta ve gıda eşitsizliğini derinleştirmektedir. Ayrıca eğitim kurumlarında, kamusal alanlarda ve günlük tüketim pratiklerinde ultra işlenmiş ve besin değeri düşük ürünlerin yaygınlığı, gençlerin hem fiziksel hem de zihinsel sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu durum, gıdaya erişimi yalnızca bireysel bir mesele değil; aynı zamanda yapısal bir adalet sorunu olarak ele alma gerekliliğini ortaya koymaktadır. Gıda israfı, adaletsiz tedarik zincirleri, küçük üreticilerin sistem dışına itilmesi ve kırsal üretim alanlarının yapılaşmaya açılması gibi

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması

dinamikler, gençlerin bu alanda daha bütüncül ve eleştirel bir bakış açısı geliştirmesine neden olmuştur. Giderek daha fazla genç, kooperatifleşme, topluluk destekli tarım modelleri, kentsel tarım girişimleri ve gıda toplulukları gibi alternatif üretim ve tüketim pratiklerine yönelmektedir.

Sonuç olarak, yerel ve sürdürülebilir gıdaya erişim, gençler açısından yalnızca beslenme biçimlerinin düzenlenmesiyle sınırlı kalmamakta; aynı zamanda çevresel haklar, sosyal eşitlik ve gelecek kuşaklara karşı etik sorumluluk bağlamında değerlendirilmesi gereken bir meseledir. Bu nedenle, gençlerin gıda politikalarının şekillendirilme süreçlerine aktif biçimde katılımının sağlanması, demokratik yönetişimin güçlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılması açısından stratejik bir öncelik olarak ele alınmalıdır.

İzmirli Gençlerin Tespit Ettiği Sorunlar

- Greenwash (yeşilmiş gibi pazarlanan) ürünlerin pahalı olması.
- Bozulmaya yaklaşan ürünlerde indirim uygulanmaması.
- Üretici kooperatiflerine yerel yönetimler tarafından yeterli teşvik ve destek verilmemesi.
- Lojistik süreçlerinin plansız ve maliyetli olması.
- Yerel üreticilerin yeterince desteklenmemesi.
- Gıda denetim mekanizmalarının zayıf olması.
- Yerel üretici pazarlarının yetersizliği ve erişiminin zor olması.
- Ata tohumuna yönelik teşviklerin az olması, kısır (hibrit) tohumların yaygın kullanımı.
- Yerel üretici ile dışarıdan gelen üreticiler arasında kur farkı nedeniyle haksız rekabet oluşması.
- Geri dönüştürülemeyen maddelere karşı herhangi bir sınırlama getirilmemesi.
- Restoran ve yeme-içme işletmelerinde denetimlerin yetersiz kalması.
- Tarım alanlarının yanlış ve plansız kullanımı nedeniyle verim kaybı yaşanması.
- Kent lokantalarının sayıca yetersiz olması.
- Yerel üretici veya çiftçi sayısının az olması nedeniyle ürünlerin pahalılılaşması.
- Gıda fiyatlarının yüksek olması sebebiyle gençlerin sağıksız ve yetersiz beslenmesi.
- Hızlı tüketim alışkanlıklarının ürün kalitesinde düşüşe neden olması.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

1. Eğitim Yoluyla Tarım Okuryazarlığı Artırılmalı

- Yerel ve sürdürülebilir gıda sistemlerinin yaygınlaşabilmesi için gençlerin tarım, ekoloji ve gıda üretim süreçlerine dair bilgi düzeylerinin artırılması temel bir öncelik olarak ele alınmalıdır. Bu kapsamında tarım ve ekoloji odaklı eğitim içeriklerinin okul müfredatlarına entegre edilmesi, gençlerin erken yaşta doğaya uyumlu üretim ve tüketim pratikleriyle tanışmasını sağlayacaktır. Lise düzeyinde pilot tarım liselerinin kurulması ve yaz dönemlerinde gençlere yönelik uygulamalı tarım kamplarının düzenlenmesi, hem kırsal-kentsel bağların güçlenmesine hem de gençlerin üretim süreçleriyle doğrudan temas kurmasına katkı sunacaktır. Uluslararası örnekler, tarım temelli eğitimin gençlerin sürdürülebilirlik bilincini artırmada etkili bir araç olduğunu göstermektedir.

İyi Uygulama Örneği: Almanya'da "Landfrauenverband" adlı kadın çiftçiler birliği, gençlerle tarım eğitimleri düzenleyerek kırsal kalkınmayı teşvik etmektedir.¹

2. Kent Bostanları ve Kentsel Tarım Desteklenmeli

Konak ilçesinde yerel ve sağlıklı gıdaya erişimin artırılması amacıyla, kentsel tarım uygulamalarının desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Belediyeye ait uygun boş alanların, gençlerin öncülüğünde yürütülecek kentsel tarım ve mahalle bostanı projelerine açılması önerilmektedir. Bu alanların yerel hibelerle desteklenmesi ve kompost sistemleriyle entegre edilmesi, hem gıda üretimini artıracak hem de döngüsel bir gıda zincirinin kurulmasına katkı sağlayacaktır. Kent bostanları, aynı zamanda topluluk bağlarını güçlendiren ve kamusal alanları sosyal üretim mekânlara dönüştüren önemli araçlar olarak değerlendirilmektedir.

İyi Uygulama Örneği: Paris'teki "Les Parisculteurs" projesi, kentsel tarımı teşvik ederek 100'den fazla çatı çiftliği kurulmasını sağladı.²

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

3. Üretici Kooperatifleri ve Kadın Çiftçiler Desteklenmeli

Sürdürülebilir bir gıda sisteminin inşası, küçük ölçekli üreticilerin ve özellikle kadın ile genç çiftçilerin güçlendirilmesini gerektirmektedir. Bu doğrultuda yerel yönetimlerin, kadın ve genç üreticilere yönelik özel teşvik programları geliştirmesi ve üretici kooperatiflerini destekleyici politikalar uygulaması önerilmektedir. Kooperatif ürünleri için belediye tarafından pazar alanları tahsis edilmesi ve belediyeye bağlı sosyal tesislerde bu ürünlerde öncelik tanınması, yerel üretimin ekonomik olarak sürdürülebilir hale gelmesine katkı sunacaktır. Bu yaklaşım, aynı zamanda kırsal üretimin devamlılığını destekleyerek gıda arz güvenliğini güçlendirecektir.

İyi Uygulama Örneği: Bolivya'da "Agroecological Youth Network" girişimi, genç çiftçilerin kooperatifleşmesini ve dijital pazarlara erişimini sağlamıştır.³

4. Yerel Gıda Pazarları ve Tüketiciler Toplulukları Artırılmalı

Üretici ile tüketici arasındaki mesafeyi kısıltan yerel gıda pazarları ve gıda toplulukları, adil ve erişilebilir gıda sistemlerinin önemli bileşenleridir. Konak ilçesinde ekolojik pazarların, mahalle pazarlarının ve doğrudan satış alanlarının artırılması; tüketici kooperatifleri ve gıda toplulukları için sosyal merkezlerin oluşturulması önerilmektedir. Bu tür yapılar, küçük üreticilerin ürünlerini aracı olmadan tüketiciyle buluşturmasını sağlarken, gençlerin kolektif tüketim ve dayanışma pratikleriyle tanışmasına da imkân tanımaktadır.

İyi Uygulama Örneği: İtalya'daki "GAS – Gruppi di Acquisto Solidale" modeli, kolektif gıda alımı yoluyla küçük üreticiyi doğrudan desteklemektedir.⁴

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

5. Kamusal Yemekhanelerde Yerel ve Sağlıklı Gıda Kullanımı Teşvik Edilmeli

Gençlerin günlük beslenme alışkanlıklarını doğrudan etkileyen kamusal yemekhaneler, yerel ve sürdürülebilir gıda politikalarının önemli uygulama alanlarıdır. Okul, yurt ve belediye tesislerinde yerel, mevsimsel ve mümkün olduğunca ekolojik ürünlerde öncelik tanınması; mutfak personeline sağlıklı ve sürdürülebilir gıda temalı eğitimler verilmesi önerilmektedir. Bu uygulamalar, sağlıklı gidanın bir ayrıcalık değil, temel bir hak olduğu anlayışının yaygınlaşmasına katkı sağlayacaktır.

İyi Uygulama Örneği: Kopenhag Belediyesi, okul yemekhanelerinde %90 oranında organik ve yerel ürün kullanarak çocuk sağlığını önceliklendirmiştir.⁵

6. Gıda İsrafını Önleyici Politika ve Uygulamalar

Yerel gıda sistemlerinin sürdürülebilirliği açısından gıda israfının önlenmesi öncelikli politika alanlarından biridir. Bu kapsamında belediyeye bağlı gıda bankalarının kurulması; restoranlar, marketler ve yemekhanelerle iş birliği yapılarak son kullanma tarihi yaklaşan ürünlerin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması önerilmektedir. Gençlerin aktif rol alacağı farkındalık kampanyaları, gıda israfının yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda çevresel ve etik bir sorun olduğuna dair toplumsal bilinci güçlendiricektir.

İyi Uygulama Örneği: Kore'nin Seul kentinde uygulanan "Food Save Program", her yıl 3.000 ton gidanın israfını önlemektedir.⁶

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması

Çözümler ve Uygulanabilir Politika Önerilerimiz

7. Gıdada Şeffaflık ve Etiketleme Zorunluluğu

Yerel ve sürdürülebilir gıda erişimin artırılabilmesi için gıdada şeffaflık büyük önem taşımaktadır. Yerel ürünlerde menşe, içerik ve üretim yöntemlerine ilişkin bilgilerin açık ve anlaşılır biçimde sunulması; gençlere yönelik dijital bilgilendirme araçlarıyla gıdanın üretimden tüketime uzanan yolculuğunun görünür kılınması önerilmektedir. Bu yaklaşım, yeşil aklama uygulamalarının önüne geçilmesine ve tüketicilerle üreticiler arasında güven temelli bir ilişkinin kurulmasına katkı sağlayacaktır.

İyi Uygulama Örneği: Hollanda'da başlatılan "Food Transparency for Youth" uygulaması, gıda etiketlerini genç dostu hale getirerek tüketici farkındalığını artırmıştır.⁷

Kaynaklar: 1- Bundeszentrum für Ernährung, 2022
2- Ville de Paris, 2020
3- UN FAO Youth Agri-Initiative Reports, 2022
4- Slow Food Italy Annual Report, 2022
5- Organic Denmark, 2019
6- Seoul Metropolitan Government, 2022
7- Youth & Food Netherlands, 2020

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Politika Önerisi: Yerel ve Sürdürülebilir Gıda Erişiminin Sınırlı Olması

Sonuç

Konak Genç İklim Forumu kapsamında yürütülen tartışmalar, yerel ve sürdürülebilir gıda erişimin yalnızca bir tüketim meselesi değil, aynı zamanda adil bir gelecek için gençlerin en temel taleplerinden biri olduğunu açık biçimde ortaya koymuştur. Forum süresince söz alan gençlerin büyük çoğunluğu, gıda sistemlerinin mevcut işleyişine dair ciddi kaygılarını dile getirmiştir; özellikle yerel üreticiye destek verilmemesi, sağlıklı gıdanın pahalı oluşu ve sağılsız ürünlerin yaygınlığı nedeniyle geleceğe dair umutsuzluklarını ifade etmiştir. Bu karamsarlık, yalnızca bireysel tüketim tercihlerinden değil, aynı zamanda adil olmayan bir sistemin sürdürülebilirliğine olan inançsızlıktan kaynaklanmaktadır.

Gençlerin sunduğu çözüm önerileri, bu karamsarlığın ötesine geçerek umut vadeden, uygulanabilir ve adalet merkezli politikalar üretme potansiyelini taşımaktadır. Tarımsal eğitimden üretici desteklerine, sağılsız produktelere karşı kamu politikalarından doğrudan üretici-tüketicili bağları güçlendirmeye kadar geniş bir yelpazede dile getirilen talepler, mevcut gıda sistemlerinin dönüştürülmesine yönelik güçlü bir toplumsal iradeyi yansıtmaktadır.

Bu nedenle, gençlerin katkılарının yalnızca duyulması değil, aynı zamanda yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine doğrudan entegre edilmesi zorunludur. Forumda dile getirilen öneriler, kapsayıcı ve sağlıklı bir gıda sisteminin inşasında yol gösterici niteliktir. Gençlerin talep ettiği dönüşüm; sadece tarımsal uygulamaların değil, aynı zamanda toplumsal önceliklerin yeniden tanımlanmasını gerektirmektedir.

Politika yapıcılara, gençlerin sesine kulak vermelii; kararlılıkla ve vakit kaybetmeden yerel gıda politikalarında reform niteliğinde adımlar atmalıdır. Aksi takdirde, yalnızca çevresel sürdürülebilirlik değil, aynı zamanda genç kuşakların kamusal hayatı olan inancı da geri dönüşü zor biçimde zedelenecektir. Bu forum, gençlerin yalnızca geleceğin aktörleri olmadığını, bugünün dönüşümünde söz hakkı olan güçlü bir toplumsal özne olduklarını bir kez daha kanıtlamıştır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

İKLİM İÇİN GENÇLİK HAREKETİ YOUTH ACT4CLIMATE

Bu Politika Önerisi Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle "Sivil Katılım Hibe Programı" kapsamında hazırlanmıştır. Bu metin içeriği yalnızca Sosyal İklim Derneği sorumluluğundadır, UNDP ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

www.youthact4climate.org

